

Kommunstyrelsens verksamhetsutskott

Rapporterade kränkningar till huvudmannen för Nackas kommunala skolor höstterminen 2017

Förslag till beslut

1. Kommunstyrelsens verksamhetsutskott noterar informationen till protokollet.
2. Valfärd skola ska arbeta vidare med att utveckla chefernas och medarbetarnas kännedom om kravet att anmäla kränkningar till huvudmannen.

Sammanfattning

Rektorer och förskolechefer är skyldiga att se till att fall av kränkande behandling av barn och elever rapporteras till huvudmannen. Kommunstyrelsen fattade beslut i december 2015 om hur rutinen för anmälningar av kränkande behandling ska se ut. En genomgång av de anmälningar som har gjorts under höstterminen 2017 visar att antalet anmälningar ökat jämfört med det antal som anmälades under vårterminen 2017.

Valfärd skola bedömer dock att det ännu saknas anmälningar, dvs. att alla kränkningar inte rapporterats till huvudmannen. Ett arbete har inletts med att utveckla rutinen för att anmäla kränkande behandling elektroniskt för att höja integritetsskydd och göra det enkelt att anmäla. Valfärd skolas bedömning är dock att för att antalet anmälningar bättre ska spegla det faktiska antalet kränkningar, behöver alla skolor och förskolor aktivt arbeta med att anmäla kränkningar. Enligt Valfärd skolas bedömning är en framgångsfaktor för att lyckas med att öka antalet anmälningar, att rektor driver frågan om att anmäla kränkande behandling

Ärendet

KSVU föreslog KS den 15 december 2015 (KFKS 2015/786-003) att fatta beslut om en rutin för att hantera kränkande behandling. Av den framgår bland annat att en sammanställning av kränkningarna till huvudmannen ska redovisas en gång per termin till kommunstyrelsens verksamhetsutskott. Anmälningarna ska lämnas till huvudmannen för att ge en bild av hur arbetet mot kränkande behandling bedrivs i alla huvudmannens verksamheter.

Personalen är skyldig att anmäla till rektor eller förskolechef om kränkande behandling förekommer av barn eller elever. Rektor eller förskolechef ska i sin tur anmäla skyndsamt till huvudmannen som är skyldig att se till att ärendet också utreds skyndsamt (6 kap. 10 § skollagen (2010:800)). Detta gäller även trakasserier eller sexuella trakasserier enligt diskrimineringslagen (2008:567). Huvudmannen har också ansvar för att hålla sig underrättad om anmälningarna mot kränkande behandling och se till att de åtgärder som ”skäligen kan krävas” vidtas.

Kränkande behandling är det begrepp som används i 6 kapitlet skollagen. Med kränkande behandling avses ett uppträdande som utan att vara diskriminering enligt diskrimineringslagen (trakasserier eller sexuella trakasserier) kränker ett barns eller en elevs värdighet.

Diskriminering enligt diskrimineringslagen är förenklat att någon missgynnas eller kränks. Missgynnandet eller kränkningen ska ha samband med någon av de sju diskrimineringsgrunderna: kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder.

Trakasserier är ett uppträdande som kränker ett barns eller en elevs värdighet och som har samband med någon av de sju diskrimineringsgrunderna (kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder).

Sexuella trakasserier är ett uppträdande av sexuell natur som kränker ett barns eller en elevs värdighet.

Skolverkets allmänna råd om arbete mot diskriminering och kränkande behandling (SKOLFS 2012:10) har upphävts och inga nya har utarbetats. Från och med den 1 juli 2018 kan DO ta över normeringen inom området beroendet på hur regeringen beslutar. Skolverket rekommenderar dock att arbetet fortsätter som tidigare. Huvudmannen kan delegera utredningsansvaret till rektor, vilket har skett i Nacka. Delegationen finns i punkt 59 i kommunstyrelsens delegationsordning. Rektor kan välja att delegera själva anmälan till huvudman vidare till någon annan person i organisationen.

Skolverkets allmänna råd angav att alla kränkningar ska rapporteras och att rektor eller förskolechef inte ska värdera hur allvarlig kränkningen är. Om kränkningen även innefattar våld och hot enligt arbetsmiljölagen behöver även en anmälan göras enligt KIA-systemet¹. Om kränkningen inte riktat sig mot elever utan mot anställda kan en anmälan behöva göras till arbetsmiljöverket enligt de rutiner som finns för allvarligare tillbud.

¹ KIA är ett rapporteringssystem för tillbud, arbetsskador, riskobservationer och säkerhetsincidenter.

Centralt för bedömningen av om den anmälda händelsen är en kränkning eller inte, är barnets eller elevens upplevelse av den. Upplevelsen är viktigare än om det gått att fastställa att det faktiskt skett en kränkning. Det spelar inte heller någon roll om händelsen skett med avsikt eller ej. Kan utredningen inte konstatera att det skett en kränkning avslutas ärendet. Men oavsett om det är en upplevelse eller en faktisk händelse är förskolan eller skolan skyldig att anmäla kränkningen till huvudmannen, utreda den och åtgärda den.

Om en vårdnadshavare anmäler till Skolinspektionen eller Barn- och elevombudet att en elev eller barn blivit utsatt för kränkning utreds ärendet utifrån hur skolan har agerat, om händelsen har anmälts till huvudmannen, hur den har utretts och på vilket sätt händelsen har åtgärdats. Om det skulle konstateras att en kränkning skett men att den inte åtgärdats eller utretts, kan Barn- och elevombudet kräva vite av den aktuella huvudmannen. En sådan prövning har dock ingen direkt koppling till anmälan om kränkning till huvudman och den här redovisningen. Om en kränkning inte anmälts till huvudmannen utfärdar Skolinspektionen eller Barn- och elevombudet nästan alltid ett föreläggande.

Nedan följer en sammanställning av de anmälningar som gjorts till Valfärd skola under höstterminen 2017.

Under höstterminen har produktionsdirektören återkommande inlett chefsmötena med att återkoppla kränkningens ärenden som anmälts till KSVU och kravet på att anmäla kränkande behandling.

Om redovisningen

De anmälningar som görs är känsliga beroende av händelsernas karaktär och med hänsyn till de inblandade. Det är viktigt att de inblandade inte ska kunna identifieras via denna redovisning eftersom det bedöms kunna vara till men för dem. Därför redovisas bara händelserna med avseende på antal per enhet och händelsernas karaktär på ett mycket övergripande sätt så att det inte går att koppla specifika händelser till enheter och elever.

Utvecklingen av antalet anmälda kränkningar i Nackas kommunala skolor sedan 2015

- Under höstterminen 2015 anmälde 10 skolor 43 fall av kränkningar till huvudmannen enligt den rutin som fastställts när ansvaret för rutinen fanns hos utbildningsnämnden.
- Under vårterminen 2016 hade antalet ökat till 129 anmälningar från 19 skolor och 2 förskolor.
- Höstterminen 2016 dubblerades antalet anmälningar och 274 anmälningar kom in från 16 skolor.
- Vårterminen 2017 har 186 anmälningar kommit in från 17 grundskolor, 2 förskolor och en gymnasieskola.

- Höstterminen 2017 har 245 anmälningar kommit in från 19 grundskolor, 2 förskolor och 2 gymnasieskolor

Höstterminen 2017

(Anmälningar höstterminen 2017. Se tabell nedan. Enheterna redovisas i alfabetisk ordning).

Enhetsnamn	Antal anmälningar	Skolans elevantal	Relation kränkningar /elevantal
Björknäs/Centrum ²	16	1157	0,01
Boo Gård	13	531	0,01
Boo Gårds förskola	1	121	0,01
Ekliden	18	820	0,02
Ektorps skola	3	432	0,007
Fisksätraskolan	3	114	0,02
Igelboda skola	7	361	0,002
Jarlabergs skola	3	134	0,008
Järla skola	35	702	0,03
Myrsjöskolan	43	1209	0,03
Nacka gymnasium	2	2151	0,001
Neglinge skola	1	352	0,003
Orminge skola	12	445	0,009
Saltsjö-Duvnäs	11	412	0,01
Sickla skola	28	497	0,09
Sigfridsborgsskolan	12	652	0,01
Sigfridsborgsskolans förskola	2	279	0,007
Skuru skola	7	723	0,03
Stavsborgsskolan	11	536	0,01
Sågtorpsskolan	10	530	0,01
Tallidens förskola	1	159	0,006
YBC	1	517	0,001
159Vilans skola	4	231	0,03
Älta skola	1	551	0,002
Totalt	245	16 682	0,01

² Här avses Centrumskolan dvs. den särskilda undervisningsgrupp som ingår i Björknässkolan.

Anmälningarna som gjorts under höstterminen 2017 gäller kränkningar av olika slag där elever utsätter varandra. Olika typer av fysiska kränkningar är vanligast men det är nästan lika vanligt att de åtföljs av eller inleds med verbala kränkningar. De fysiska kränkningarna innehåller i några fall kränkningar av sexuell karaktär. Kränkningar via sociala medier, främst snapchat, har också anmälts under höstterminen.

Under höstterminen 2016 ökade antalet anmälningar tydligt medan antalet därefter minskade något under vårterminen 2017, trots att fler skolor började rapportera. Under höstterminen 2017 ökade antalet anmälningar igen och ytterligare enheter tillkom. Eftersom anmälningarna i webbanmälan nu sker med de inblandade barnen/elevernas namn i klartext har det blivit tydligt att elever med olika neuropsykiatriska funktionshinder förekommer återkommande som utsatta eller som kränker andra elever. Tidigare var anmälningarna oidentifierade men nu är det alltså möjligt för huvudmannen att följa identiteten på de som utsätter och blir utsatta.

Under höstterminen har Myrsjöskolan, åtföljt av Järsla och därefter Sickla skola gjort flest anmälningar av alla enheter. Relationen mellan antal elever och kränkingsanmälningar anger dock att det är få kränkingsanmälningar per elev samt att antalet anmälningar ligger ungefär inom samma spann – mellan 0,01 och 0,03.

Om antalet anmälningar fördelas efter skolform och stadium dvs. efter barnens ålder, pekar underlaget på att antalet anmälningar går ner när eleverna når högstadiet. Tendensen att antalet anmälningar minskar med stigande ålder minskar är dock inte lika tydligt som i redovisningen för vårterminen 2017. Då behöver man också notera att Samskolans anmälningar saknas helt. Flest anmälningar har gjorts för elever i åk 1-3 och åk 4-6.

Skolform/stadium	Antal anmälda kränkningar under höstterminen 2017
Förskola	2
Förskoleklass	13
Åk 1-3	91
Åk 4-6	85
Åk 7-9	50
Gymnasieskola	2
Grundsärskola	2

Välfärd skolas bedömning

Det är svårt att bedöma om antalet anmälningar om kränkande behandling speglar antalet faktiska kränkningar i våra förskolor och skolor. Med tanke på att antalet barn och elever i de kommunala förskolorna och skolorna överstiger 16 000 och alla enheter inte har anmält,

är det svårt att göra en annan bedömning än att det saknas anmälningar. Fortfarande saknas anmälningar från merparten av alla förskolor och från någon grundskola.

I redovisningen för vårterminen 2017 angav Valfärd skola ett tänkt riktvärde om 322 anmälningar per termin. Redovisningen för höstterminen 2017 visar en ökning till 248 för höstterminen vilket är en förbättring jämfört med vårterminen 2017.

Förskolor och skolor lägger mycket arbete på det förebyggande arbetet mot kränkande behandling och likabehandling och att barn och elever därför är trygga i mycket hög grad. Av årets kundundersökning framgår att eleverna känner sig trygga i skolan. Av redovisningen framgår att alla anmälningar har utretts och åtgärdats. I de allra flesta fall har det gått fort – samma dag som händelsen kommit till lärarnas kännedom - men i några fall har det tagit längre tid.

De likabehandlingsplaner som lämnats in till Skolinspektionen och Barn- och elevombudet i samband med de anmälningar som avgjorts av myndigheterna har inte i något fall kritiserats. Det är ett tecken på att det förebyggande arbetet mot kränkande behandling håller en god nivå. Däremot har Nacka kommun och skolorna fått kritik och förelägganden av Barn- och elevombudet alternativt Skolinspektionen i några fall för att man inte anmält kränkningar till huvudman eller inte genomfört tillräckligt omfattande utredningar. De besluten pekar också på att det saknas anmälningar och att skolorna behöver utveckla sitt arbete med att anmäla kränkningar.

Trots anmälningarna bedömer Valfärd skola att barn och elever i mycket hög grad är trygga i verksamheterna. Arbetet för att anmäla kränkande behandling bör dock utvecklas vidare både på enheterna och från verksamhetsstöds sida. Verksamhetsstödet behöver även fortsätta upplysa om skyldigheten att anmäla. För att antalet anmälningar ska spegla den verkliga situationen behöver arbetet med att anmäla kränkande behandling vara integrerat i elevhälsoarbetet och skolans förebyggande arbete. Det är viktigt att rektor driver arbetet med att anmäla kränkande behandling.

Ekonomiska konsekvenser

Uppgiften att anmäla till huvudmannen följer av 6 kap. 10 § skollagen samt Skolverkets allmänna råd om arbetet mot kränkande behandling. Valfärd skola bekostade en webblösning för anmälningar till huvudmannen för 80 000 kronor under höstterminen 2015 och sedan dess har administrationen kostat. Arbetet med att motverka kränkande behandling ingår i produktionens, skolors och förskolors arbetsuppgifter och finansieras med skolpengen. Skolorna anser dock att det är administrativt betungande att skriva anmälningar.

Konsekvenser för barn

Det är viktigt att skolor och förskolor rapporterar kränkande behandling så att nämnden för skolan får en god bild av situationen av kränkningar. Att skolor och förskolor rapporterar kränkningar till huvudmannen ska enligt skollagen bidra till att huvudmannen kan bedöma barns och elevers trygghet i skolan och om åtgärder måste vidtas. Antalet kränkningar ger en bild av barns och elevers trygghet i skolorna.

Helena Ekwall
Enhetschef

Per Gunnar Rosengren
Utbildningsstrateg